

⁵⁴ Zie G. Puchinger, *Colijn en het einde van de coalitie. Deel 2: De geschiedenis van de kabinetsformaties 1925-1929* (Kampen 1980), 75-764.

⁵⁵ *De Tijd*, 26.6.1913 en 11.7.1913.

⁵⁶ NA, *Kabinetsarchief e.a. van het Ministerie van Buitenlandse Zaken*, 1871-1940, 2.05.18, 74 Pauselijke Staat 1913, 170 K III a: Gezant Van Weede aan de Minister van Buitenlandse Zaken d.d. 18.4.1913. Pius X overleed op 20 augustus 1914.

⁵⁷ Zie omslag van deze aflevering, met een illustratie van H. Meyer met als onderschrift: 'W. kardinaal v. Rossum, vraag ik in gemoede, [ik] haalde U in als prins van kerklijken bloede. Wanneer komt nu de tijd dat gij als kerkvorst in mijn land komt. Rome [en zijn] Ultra[montanisme]'. Herkomst van de spotprent is onbekend. Vermoedelijke datering is 1913 of 1914.

⁵⁸ Marcel Chappin SJ, 'Cardinal van Rossum and the International Eucharistic Congresses', in: Poels e.a., *Life with a Mission*, 97-107; met name 106-107.

⁵⁹ NA, *Archief van de Ministerraad*, 2.02.05.02, inv. nr. 145: H. van de Wetering aan Nelissen, d.d. 11.10.1908.

het hele land op gepaste wijze zou behartigen. Dat heeft Van Rossum met name in de eerste helft van zijn kardinaalaat ook welwillend gedaan.⁵⁴ Maar een eigen Nederlandse kardinaalszetel en een kardinaal die de goedkeuring van Koningin Wilhelmina kon wegdragen, zou in die tijd de katholieken veel meer het gevoel hebben gegeven dat ze een geaccepteerd en volwaardig deel van de natie vormden.

De relatie tussen Koningin Wilhelmina en Willem van Rossum zou vanaf de start een moeizame blijken. Ze werd gekenmerkt door communicatieproblemen en onbekendheid met elkaanders verwachtingspatronen, waardoor er irritaties ontstonden en de relatie Den Haag – Rome nogal eens onder druk kwam te staan. Desalniettemin werd Van Rossum aan het begin van diens officiële kardinaalsbezoek aan zijn vaderland (juli-aug. 1913), op 10 juli 1913 door de Koningin in audiëntie ontvangen. Bij deze gelegenheid ontving hij persoonlijk uit handen van een 'minzame' Koningin de hoogste koninklijke onderscheiding van Ridder Grootkruis in de Orde van de Nederlandse Leeuw.⁵⁵ Pikant detail is dat de Nederlandse gezant in Wenen, W.M. van Weede, enkele maanden daarvoor aan de Minister van Buitenlandse Zaken had laten weten dat de naam van Van Rossum circuleerde als potentiële opvolger van de zieke Pius X.⁵⁶ De mogelijkheid dat de Koningin in 1913 daarom niet slechts een 'prins van kerklijken bloede' onthaalde, maar misschien wel de toekomstige paus, vormde de aanleiding voor een spotprent waarin het roomse ultramontanisme werd geheld.⁵⁷

Toen Van Rossum opnieuw in Nederland was bij gelegenheid van het 27^e Internationale Eucharistische Congres in Amsterdam in 1924 en de relatie tussen Nederland en zijn kardinaal door verschillende verwickelingen inmiddels was bekoeld, reisde de Koningin voor vakantie af naar Noorwegen, waardoor een ontmoeting met de pauselijke legaat kardinaal Van Rossum werd voorkomen.⁵⁸ Van Rossum toonde zich hierover zeer verbolgen, maar wellicht had de Koningin hiermee juist willen voorkomen dat er ongemakkelijke hofceremoniële situaties zouden ontstaan. Zij toonde zich daarmee net zo hoffelijk als aartsbisschop Henricus van de Wetering in 1908 had beloofd te doen jegens de Koningin, namelijk dat hij niet zou verschijnen wanneer hij kon vermoeden dat dat moeilijkheden voor de Koningin zou opleveren.⁵⁹

Die bescheiden hoffelijkheid heeft Henricus van de Wetering nimmer in praktijk hoeven te brengen. Zijn kardinaalscreatie zou altijd een vrome wens blijven.